

IDR

Institutul Diplomatic Român

www.idr.ro

POLICY PAPER

Seria Policy Paper
cuprinde texte bazate
pe surse publice.
Opiniile exprimate
reprezintă punctele
de vedere ale
autorilor.

Institutul Diplomatic Român

Policy Paper nr. 11 / 2014

*Din nou, război în Gaza:
operațiunea Protective Edge*

Dr. Florin Diaconu

ISSN 2285 – 8938
ISSN-L 2285 – 8938

București 2014

Din nou, război în Gaza: operațiunea *Protective Edge*

Dr. Florin Diaconu*

Până la sfârșitul lunii iulie a.c., luptele extrem de intense purtate de forțele israeliene împotriva Hamas, în Fâșia Gaza, au dus la moartea a 1.361 palestinieni și a unui număr de 58 de militari israelieni, relatează *Time*. Aceeași sursă afirmă că, de la începutul ostilităților, la data de 8 iulie, Hamas a lansat împotriva unor ținte din Israel (majoritatea acestora fiind predominant sau chiar exclusiv civile) un număr total de 2.670 rachete de diverse tipuri. Tot *Time* indică faptul că, la trei săptămâni de la începutul escaladării rapide a noii crize din Gaza, aproximativ 90 % dintre israelieni cred, conform celor mai recente sondaje de opinie, că operațiunile militare desfășurate acum împotriva radicalilor palestinieni sunt justificate. Sondajele indică și faptul că opinia publică israeliană „așteaptă ca războiul să continue”. În jur de 200.000 de locuitori din Gaza – cam 11 % din populația totală de 1,8 milioane persoane – se refugiaseră în clădiri în care se află școli și spitale a căror activitate este susținută în mod direct de ONU¹. Cu implicarea masivă a SUA, Egiptului, Qatarului și Turciei, s-a ajuns – începând cu primele ore ale zilei de 1 august – la un armistițiu de trei zile, pe durata acestuia urmând ca Israelul și radicalii palestinieni să trimită trimiși diplomatici la Cairo. Aceștia urmau, în principiu, să negocieze indirect, fiecare din părți transmițând ideile și formulările sale părții egiptene².

A treia mare operațiune israeliană în Gaza în doar șase ani

Actuala operațiune militară israeliană numită *Protective Edge*, începută la 8 iulie a.c., este a treia misiune întreprinsă în ultimii șase ani de forțele israeliene, în Gaza, împotriva Hamas. O interesantă – deși vădit părtinitoare – prezentare cronologică a conflictelor legate de Gaza poate fi găsită pe site-ul *Aljazeera*. Conform acestei surse deschise, după retragerea israeliană din Gaza, în 2005 (decizie a premierului de la vremea aceea, Ariel Sharon, care a condus inclusiv la relocarea a 8.500 coloniști), conflictul dintre Israel și radicalii palestinieni a continuat să producă victime de ambele părți. Începând cu 2007, Hamas deține practic întreaga putere în Gaza. În 2008, la 27 decembrie, Israelul a lansat operațiunea *Cast Lead*, constând inițial din atacuri aeriene urmate, începând din 3 ianuarie 2009, de un asalt terestru. Forțele israeliene au adoptat, la 18 ianuarie 2009, un armistițiu unilateral. Conform estimărilor publicate de *Aljazeera*, criza din 2008-2009 s-a soldat cu moartea a 13 israelieni (dintre care 10 militari) și a unui număr de 1.391 palestinieni. În noiembrie 2012, după ce o lovitură aeriană de mare

* Florin Diaconu este cercetător (CS II / CR II) în cadrul Institutului Diplomatic Român și conf. univ. la Facultatea de Științe Politice a Universității din București (FSPUB)

¹ Pentru toate aceste elemente vezi Ilene Prusher, „A U.N. School Is No Refuge as the War Worsens in Gaza”, *Time*, 30 iulie 2014, la adresa de Internet <http://time.com/3060488/a-united-nations-school-is-no-refuge-as-the-war-worsens-in-gaza/?xid=newsletter-brief>

² Pentru rolul unor puteri mondiale și regionale în obșinerea armistițiului, ca și pentru negocierile anunțate vezi, între altele, Nidal al-Mughrabi, „Israel, Palestinian militant groups begin three-day Gaza truce”, material publicat de *Reuters*, 1 august 2014, la adresa de Internet <http://www.reuters.com/article/2014/08/01/us-mideast-gaza-idUSKBN0G008720140801>

precizie întreprinsă de aviația de luptă israeliană l-a ucis pe Ahmed Jabari, cel mai important șef militar din Fâșia Gaza al Hamas, radicalii palestinieni au replicat lansând rachete contra orașelor israeliene. Drept răspuns, Israelul a lansat o operațiune militară cu durată de opt zile, numită *Pillar of Defense*. Șase israelieni (dintre care patru civili) și 171 palestinieni au fost uciși atunci. Palestiniienii au lansat în acele zile în jur de 1.500 de rachete, iar israelienii au replicat cu 1.500 de lovituri aeriene, șapte atacuri ale forțelor navale și câteva sute de obuze. La începutul lui iulie a.c., ritmul în care Hamas lansa rachete contra localităților din Israel a crescut masiv și brusc, ceea ce a dus la operațiunea *Protective Edge*. După câteva zile de atacuri aeriene, Israelul – care a mobilizat în jur de 40.000 de rezerviști³ – a declanșat și o puternică ofensivă terestră împotriva Hamas, încercând să distrugă cât mai multe tuneluri, centre de comandă și observare, rachete, depozite de muniții, precum și zonele și rampele folosite de Hamas, în Fâșia Gaza, pentru a lansa atacuri contra teritoriului și cetățenilor Israelului.

*Faza actuală a crizei din Gaza a fost precedată de un șir de episoade punctuale, absolut îngrozitoare, care au supraîncărcat emoțional opinia publică din Israel și din teritoriile palestinienilor*⁴. Mai precis, este vorba despre faptul că la 12 iunie, trei adolescenți israelieni – Gil-Ad Shaer, Eyal Yifrah și Naftali Fraenkel – au dispărut fără urmă în Cisiordania, în zona localității Hebron. Zona în cauză se află în aria de responsabilitate a Autorității Naționale Palestiniene. La 17 iunie, relatează *Reuters*, cei trei erau deja căutați de efective militare israeliene importante, însoțite de câini special antrenați. Ei au fost găsiți, uciși prin împușcare, abia la 30 iunie, la două săptămâni și jumătate după răpirea lor. La înmormântarea celor trei tineri, pe 2 iulie, au participat „câteva mii de oameni, mai ales persoane foarte religioase”, transmite *BBC*. Autoritățile israeliene au arestat rapid mai mulți suspecți. Mama unuia dintre ei, relatează *Jerusalem Post*, a declarat într-un interviu televizat: „dacă într-adevăr fiul meu a făcut asta, voi fi mândră de el până la ultima mea suflare”. Premierul israelian Benjamin Netanyahu a declarat că mișcarea integristă Hamas, organizația palestiniană cea mai radicală – și aflată într-o strânsă și notorie relație cu Iranul șiit – ar fi responsabilă de tripla răpire și crimă, precum și că „Hamas va plăti” pentru faptele sale, relatează *Washington Post*. Liderii Hamas nu și-au asumat însă responsabilitatea pentru această acțiune. Tot pe 2 iulie, dimineața, Muhammad Abu Khdeir, un adolescent palestinian în vârstă de 15 ani, a fost răpit într-un cartier din Ierusalimul de Est. Câteva ore mai târziu, el era găsit, după ce fusese lovit în cap și apoi ars de viu, într-o pădure din apropiere. Imediat după aceea, în Ierusalimul de Est au izbucnit proteste masive și violente ale palestinienilor. Mulți dintre aceștia – transmite presa internațională – cereau, două zile mai târziu, la înmormântarea tânărului, „o a treia Intifada” și își exprimau convingerea că uciderea lui Kdeir este un gest de „răzbunare pentru uciderea celor trei tineri israelieni”. La 6 iulie, poliția israeliană a arestat șase persoane bănuite că ar fi implicate în răpirea și uciderea lui Kdeir, relatează *BBC*, *Aljazeera* și *Jerusalem Post*. Potrivit unor surse oficiale israeliene care au dorit să-

³ Pentru această cronologie a crizelor successive din Fâșia Gaza, vezi textele și graficele din prezentarea (în mod evident pro-palestiniană) “Gaza under attack: A chronology of disproportionate attacks on Gaza”, la adresa de Internet <http://webapps.aljazeera.net/aje/custom/2014/gazaunderattack/index.html>

⁴ Acest segment al textului de față reia, într-o formă ușor modificată, articolul: Florin Diaconu, „Crime înfiorătoare acutizează conflictul dintre Israel și palestinieni”, în *Revista 22*, 7 iulie 2014, ediția online, la adresa de Internet <http://www.revista22.ro/crime-nfioratoare-acutizeaza-conflictul-dintre-israel-si-palestinieni-44832.html>

și păstreze anonimatul, crima ar putea fi una „motivată de excese ultranaționaliste”. *Aljazeera* relatează, în plus, că o sursă din poliția israeliană ar fi declarat că două dintre persoanele arestate sunt „cunoscute pentru activitățile lor în cercurile extremiștilor de dreapta”. La 7 iulie, *Jerusalem Post* relatează că unul din cei șase arestați „colaborează cu poliția” și și-a recunoscut fapta. Ulterior, a devenit public faptul că cel mai în vârstă dintre ucigașii tânărului palestinian încercase să-și omoare, cu câteva săptămâni mai devreme, propriul copil. Conflictele dintre protestatarii palestinieni și poliția israeliană au crescut mult în intensitate după ce, în cazul lui Abu Khdeir, au devenit publice rezultatele autopsiei. Aceasta, transmitea *BBC*, a fost efectuată de specialiști israelieni, asistați de cel mai bun anatomopatolog palestinian, Saber al-Aloul. Acesta, relatează *Reuters*, a declarat că în căile respiratorii ale decedatului a fost găsită cenușă, ceea ce indică faptul că a fost ars de viu. Premierul israelian Benjamin Netanyahu a condamnat în termeni extrem de duri uciderea lui Abu Khdeir. Dimensiunea emoțională – dar și cea *politică* – a cazului Muhammad Abu Khdeir a fost foarte serios amplificată de arestarea vărului acestuia, Tarik. Pe Internet au fost postate imagini care prezintă polițiști israelieni lovind un tânăr ce ar putea fi Tarik. Acesta este însă cetățean american și, cum Departamentul de Stat și-a exprimat imediat preocuparea și îngrijorarea, Tarik, arestat pentru participarea la protestele violente din Ierusalim, a fost eliberat la 6 iulie a.c., pe cauțiune, cei 850 de dolari fiind plătiți de un membru arab al Knessetului (parlamentul israelian).

Chiar dacă Hamas nu a recunoscut nici până la acest moment implicarea sa în răpirea și uciderea celor trei tineri israelieni, presa internațională scria în acele zile de la începutul lui iulie despre înțepirea semnificativă a ritmului lansării de rachete, din bazele aflate în Gaza, înspre așezările din Israelul de Sud. La 6 iulie, de exemplu, cel puțin 25 de rachete ale Hamas au fost lansate din Gaza, mai multe fiind interceptate de sistemul antibalistic israelian Iron Dome. Ca măsură de ripostă, aviația de luptă israeliană a lovit puternic mai multe obiective din Gaza și șapte militanți Hamas au fost uciși.

Situația generată de toate aceste evenimente care au precedat – și care, credem, *au și catalizat în mod semnificativ* – faza actuală a crizei din Gaza a condus și la întâlniri de lucru *foarte* tensionate ale Cabinetului israelian. Presa internațională relatează că premierul Netanyahu a pledat, în primele zile ale lui iulie, pentru o atitudine „responsabilă”, în timp ce mai mulți miniștri cereau o intervenție militară masivă și rapidă în Gaza. Pe măsură ce tensiunile se înțețeau rapid, mulți dintre locuitorii Ierusalimului, în egală măsură arabi sau evrei israelieni, erau tot mai convinși că „aici va avea loc un război”, mai relatează *Jerusalem Post* înainte de declanșarea operațiunii *Protective Edge*.

Menționăm aici și faptul că încă din primele zile ale actualei faze de conflict acut între radicalii palestinieni din Gaza și Israel, autoritățile israeliene au început să concentreze unități militare în apropiere de Fâșia Gaza. La 10 iulie a.c., de exemplu, *BBC* relatează că “aproximativ trei brigăzi au fost deja desfășurate lângă granița cu Fâșia Gaza și sunt mobilizați rezerviști”. *Încă din acel moment relativ timpuriu se contura, destul de clar, posibilitatea „unei operațiuni terestre, dacă aceasta va fi necesară”*⁵.

⁵ Jonathan Marcus, “What weapons are being used in the Israel-Gaza conflict”, *BBC*, 10 iulie 2014, la adresa de Internet <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-28245343>

La 16 iulie, o înaltă oficialitate militară israeliană declara, relata *The Washington Post*, că o misiune militară terestră de mari proporții în Gaza este „cât se poate de posibilă” („a very high possibility”, în original). Și aceasta pentru că, afirmă oficialitatea în cauză, „dacă vrei să lupți cu eficiență contra terorismului, trebuie să ai trupe terestre la fața locului” („you need to have boots on the ground”, în original). Acest avertisment direct legat de probabilitatea înaltă a unui atac terestru masiv în zona de nord a Fâșiei Gaza a avut ca element complementar faptul că *Israelul a declarat, în mod unilateral, la 17 iulie a.c., un „armistițiu umanitar” cu durata de cinci ore*, menit să permită civililor din Gaza să facă provizii și să primească diverse forme de ajutor. Menționăm aici că locotenent-colonelul Peter Lerner, purtător de cuvânt al forțelor militare israeliene, a precizat că această scurtă întrerupere a ostilităților a fost cerută în mod explicit de către ONU. Menționăm aici și că, deși Hamas a respins în termeni clari și duri încetarea generală a focului, propusă de Egipt, organizația radicală palestiniană a acceptat, în dimineața zilei de 17 iulie, să respecte scurtul armistițiu declarat unilateral de către israelieni⁶. Alte armistiții ulterioare nu au mai fost respectate de către Hamas, indică numeroase surse deschise.

Despre arsenalul militar al ambelor părți

Principalul element al arsenalului Hamas folosit pentru a lovi ținte – aproape exclusiv civile – din adâncimea spațiului israelian este constituit din proiectile reactive de diverse tipuri. Conform datelor publicate de *Washington Post*, în doar trei zile (mai precis în „primele trei zile ale actualului conflict”), din Fâșia Gaza au fost lansate împotriva unor ținte foarte diverse de pe teritoriul israelian 420 de rachete. O parte dintre acestea – și anume acelea care sunt lansate împotriva unor ținte aflate în apropierea Fâșiei Gaza – sunt de tip *Qassam I*, cu o greutate de 77 de livre (în jur de kilograme), cu o lungime de aproape doi metri și cu o rază de acțiune de două mile (cam 3,2 kilometri). Altele sunt de tip *Qassam II* (lungi tot de doi metri fiecare, dar cu aproape zece kilograme mai grele decât *Qassam I*) și au o rază de acțiune de 5 mile (ceea ce înseamnă aproximativ 8 kilometri). Radicalii palestinieni au lansat și rachete de tip *Qassam III*, fiecare dintre acestea cu o greutate totală de 110 livre (în jur de 50 de kilograme), cu o rază de acțiune de 6 mile (9,6 kilometri) și cu un cost / bucată de 800 de dolari⁷. Alte surse deschise oferă date tehnice diferite. Un material publicat de *BBC* chiar în primele zile ale noii escaladări a conflictului dintre radicalii palestinieni și Israel afirmă că rachetele *Qassam / Kassam* au o rază de acțiune de până la 17 kilometri, iar cele de tip *Grad* au o rază de acțiune de până la 20 de kilometri. Acestea din urmă pot lovi orașe cum ar fi Ashkelon și Sderot, aflate la nord și respectiv nord-est față de Fâșie. O variantă perfecționată a rachetelor de tip *Grad* (sau *WS-IE*), cu raza de acțiune de aproximativ 40-48 de kilometri, poate lovi

⁶ Sudarsan Raghavan, William Booth și Ruth Eglash, “Israeli official expects ‘very high possibility’ of invasion of Gaza; airstrikes escalate”, în *The Washington Post*, 16 iulie 2014, la adresa de Internet http://www.washingtonpost.com/world/as-cease-fire-with-hamas-fails-to-take-shape-netanyahu-says-our-answer-is-fire/2014/07/16/5fcd6d7c-0cbf-11e4-8341-b8072b1e7348_story.html?wpisrc=nl_eve, text accesat la 17 iulie 2014

⁷ Pentru datele și cifrele din acest paragraf vezi textul și graficul intitulate “The Iron Dome defense”, în *The Washington Post*, 16 iulie 2014, la adresa de Internet http://www.washingtonpost.com/world/the-iron-dome-defense/2014/07/14/32c948a2-0bb4-11e4-8c9a-923ecc0c7d23_graphic.html

orașul Beersheba, aflat la sud-est față de Gaza. Rachetele de tip *Fajr-5 / M-75*, cu raza de acțiune de aproximativ 75 de kilometri, pot lovi ținte cum ar fi Dimona, Tel Aviv și Ierusalim. *BBC* mai subliniază că actualul conflict este primul în care Hamas a folosit un număr notabil de rachete, probabil de producție siriană și de tip *Khaibar-1*, cu o rază de acțiune de până la 160 de kilometri; acestea pot lovi ținte cum ar fi Hadera și, mai spre nord, orașul-port Haifa. În unele relatări de presă, scria *BBC*, apar și referiri la o altă rachetă cu o rază de acțiune de 150-160 kilometri, numită *M-302*. Aceeași sursă deschisă estima, la începutul escaladării conflictului, că Hamas dispunea de „câteva mii de rachete rază scurtă de acțiune”, dar „probabil, doar de câteva sute de rachete cu rază mai lungă de acțiune, în cel mai bun caz”.⁸

Din momentul începerii ofensivei terestre israeliene în Fâșia Gaza, Hamas a început să folosească tot mai intens și alte elemente ale forței sale militare: subunități dotate cu arme automate, cu aruncătoare de diverse calibre (ușor de mânuit și de deplasat și, în plus, capabile să lanseze proiectile pe o traiectorie curbă, ceea ce le face arme ideale pentru luptele desfășurate în arii urbane cu o densitate mare a construcțiilor), cu lansatoare de grenade antitanc și cu arme cu lunetă. Mai mulți dintre militarii israelieni uciși în luptă au fost loviți – afirmă surse deschise – de lunetiștii Hamas. Conform datelor din volumul *Military Balance 2012*, Hamas dispune în mod obișnuit de 20-22.000 luptători puternic înarmați (cam 10-12.000 în unități de securitate internă și alți aproximativ 10.000 în brigăzile al-Qassam)⁹.

Israelul este, în acest moment, *cea mai performantă putere militară din Orientul Mijlociu*. În termeni strict militari, această țară – care este, aminintim – și *singura democrație liberală funcțională din zonă* – nu a pierdut nici una dintre confruntările în care a fost implicată în deceniile scurse de la înființarea statului, spre sfârșitul anilor 1940. În 2005-2006, Israelul avea cu puțin peste 168.000 de militari activi și cam 408.000 rezerviști (care, la nevoie, pot fi integral mobilizați în cel mult 72 de ore). Aceste efective aveau în dotare 3.657 de tancuri medii și grele (MBT – main battle tanks), 408 vehicule de recunoaștere, aproape 10.400 transportoare blindate (majoritatea semișenilate), 5.432 piese de artilerie (dintre care peste 400 autopropulsate și 4.132 mortiere de diverse calibre). Forțele navale aveau în dotare trei submarine, trei corvete mari, 51 de nave rapide mai mici, înarmate cu tunuri și rachete. Forțele aeriene aveau în dotare 402 aeronave de luptă, dintre care 110 *F-16* și aproape 90 de *F-15*, cel puțin 95 de elicoptere de atac și cam 22 de drone (vehicule aeriene fără pilot, folosite în special în misiuni de observare și recunoaștere)¹⁰. Aceeași sursă indică, pentru anii 2010-2011 (vorbim despre ediția cea mai recentă a lucrării *Military balance* pe care am avut-o la dispoziție) o *creștere semnificativă a puterii militare israeliene, cel puțin în termeni cantitativi*. Forțele

⁸ Pentru aceste date și cifre vezi Jonathan Marcus, “What weapons are being used in the Israel-Gaza conflict”, *BBC*, 10 iulie 2014, la adresa de Internet <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-28245343>, ca și harta inclusă în el (care poate fi accesată la adresa de Internet http://news.bbcimg.co.uk/media/images/76180000/gif/_76180704_20140710_hamas_rockets_scope_v4.gif)

⁹ Pentru aceste cifre vezi IISS (International Institute for Strategic Studies), *The Military Balance 2012*, London, 2011, p. 344

¹⁰ Pentru aceste cifre vezi The International Institute for Strategic Studies (IISS), *The Military Balance 2005-2006*, Routledge, London, 2005, pp. 192-194

militare active au crescut la 176.500 oameni, iar numărul rezerviștilor rapid mobilizabili este de 565.000. Există deja cel puțin 21 de baterii ale unui sistem antibalistic complex și extrem de performant. Numărul aeronavelor de luptă a crescut la 440 (cu aproape 9 % față de momentul 2005/2006). Bugetul Apărării a crescut în 2011 cu 0.9 miliarde USD față de anul anterior, atingând nivelul de 15,3 miliarde dolari SUA¹¹.

Apărarea antibalistică israeliană asigurată de sistemul *Iron Dome* folosește, pentru a intercepta și distruge proiectilele reactive palestiniene, rachete *Tamir*. Fiecare dintre acestea are în jur de 10 picioare lungime (cu puțin peste 3 metri), cântărește 200 de livre (în jur de 90 de kilograme) și costă 20.000 de dolari. Radarele și sistemele de calcul încorporate în sistemul *Iron Dome* sunt capabile să stabilească în doar câteva secunde dacă rachetele palestiniene se află – sau nu – pe o traiectorie care are drept punct final o arie protejată. Dacă localități sau ținte militare israeliene sunt direct amenințate, atunci sistemul lansează o rachetă *Tamir*, care lovește racheta palestiniană astfel încât rămășițele acesteia să nu cadă peste arii locuite. Conform informațiilor de presă, „mai puțin de un sfert” dintre rachetele palestiniene au amenințat în mod direct „regiunile protejate” de către *Iron Dome*; în plus, sistemul defensiv israelian a distrus „mai bine de 90 %” dintre proiectilele reactive palestiniene interceptate. Aceasta înseamnă că *Iron Dome* a lansat, doar în primele zile ale actualei crize, rachete *Tamir* împotriva unui număr total de aproximativ 100 de proiectile-rachetă palestiniene, distrugând 90 dintre acestea. Aceeași sursă deschisă precizează că multe dintre rachetele palestiniene sunt „produse pe plan local” în Gaza, din bucăți de țevă metalică și explozivi aduși prin sistemul de tuneluri clandestine în zona de sud a Fâșiei și sunt propulsate cu combustibil solid, ale cărui ingrediente principale sunt zahărul topit și îngrășămintele chimice¹².

Amintim aici și faptul că, împreună cu forțele terestre și aeriene ale Israelului, la operațiunea masivă contra Hamas au participat și *forțele navale* israeliene. Nave rapide purtătoare de rachete „au oferit sprijin nemijlocit” unităților care au intrat în Gaza, lovind poziții ale radicalilor palestinieni, relatează *Jerusalem Post*. Aceeași sursă deschisă precizează că și unități speciale ale marinei israeliene sunt implicate în operații. Așa de exemplu, commandoul de elită *Shayetet 13* „a pătruns adânc în Gaza pentru a distruge zone de lansare a rachetelor și pentru a întreprinde raiduri împotriva celulelor teroriste”¹³.

Unul din cele mai puțin comentate episoade ale actualei confruntări dintre Israel și radicalii palestinieni din Gaza s-a petrecut, relatează surse deschise israeliene, precum și un ziar de limbă arabă ce apare în Marea Britanie, la 21 iulie. În ziua respectivă, *aviația de luptă* israeliană ar fi bombardat, susțin surse din Khartoum citate de *Jerusalem Post*, un depozit de arme în care erau stocate *rachete cu rază lungă de acțiune, care urmau să fie trimise militanților din Hamas*. Autoritățile militare sudaneze au negat atacul, afirmând că explozia puternică din zona arsenalului ar fi fost provocată de un incendiu

¹¹ Pentru aceste cifre vezi IISS, *The Military Balance 2012*, London, 2011, pp. 328-331

¹² Vezi textul și graficul „The Iron Dome defense, în *The Washington Post*, 16 iulie 2014, la adresa de Internet http://www.washingtonpost.com/world/the-iron-dome-defense/2014/07/14/32c948a2-0bb4-11e4-8c9a-923ecc0c7d23_graphic.html

¹³ Yaakov Lappin, „On patrol with the Israel Navy off the Gaza Coast”, *Jerusalem Post*, 29 iulie 2014, la adresa de Internet <http://www.jpost.com/Operation-Protective-Edge/On-patrol-with-the-Israel-Navy-off-the-Gaza-Coast-369223>

izbucnit în zonă încă de la sfârșitul săptămânii precedente. Presa israeliană subliniază însă faptul că, doar cu câteva ore înainte de presupusul atac, guvernul israelian „a acuzat guvernul sudanez că depozitează rachete cu rază lungă de acțiune pentru Hamas”, precum și că, „aproximativ cu două săptămâni înainte” de presupusul atac, „președintele sudanez s-a întâlnit cu șeful Hamas, Khaled Meshaal, în Qatar”¹⁴.

Despre intensitatea extremă – și crescândă – a luptelor, despre pierderi umane și pagube materiale

Până la 29 iulie a.c., unitățile militare israeliene care participă în mod direct la luptele din Fâșia Gaza au pierdut, în total, un număr de 53¹⁵ de soldați, subofițeri și ofițeri uciși în luptă, precum și un număr semnificativ de răniți. 10 dintre cei uciși – deci aproximativ 20 % din totalul pierderilor umane irecuperabile – au căzut în luptă luni, 28 iulie (care se profilează drept fiind cea mai costisitoare, în forță vie, pentru israelieni). Printre militarii israelieni uciși în luptele contra radicalilor palestinieni din Gaza se află oameni din unități dintre cele mai diverse, unele dintre ele recunoscute ca fiind *de elită*: Brigada 7 Blindată, Brigada Golani, Brigada Givati, Brigada de Parașutiști, Brigada Nahal, Corpul de Geniu, Corpul de Blindate, Brigada de Nord. Un număr notabil de militari uciși în Gaza aparțin școlii militare (sau bazei de pregătire a ofițerilor) Bahad-1, care a trimis în Gaza cel puțin un batalion cu efective complete¹⁶. Informațiile de presă existente până acum par să indice că israelienii rotesc în mod regulat trupele din primul eșalon (sau că schimbă relativ frecvent direcția prioritară a efortului lor ofensiv), pentru a permite astfel refacerea rapidă a potențialului de luptă a unităților ce participă la operațiunea *Protective Edge*. O astfel de interpretare are la bază informațiile din surse deschise israeliene, care afirmă că unii dintre primii căzuți în luptă făceau parte din unitățile Brigăzii Nahal; apoi majoritatea celor uciși au fost din cadrul Brigăzii Golani, iar spre sfârșitul lui iulie numărul morților din Brigada Nahal a crescut din nou. *Subliniem aici faptul că pierderile totale în luptă ale israelienilor în actuala misiune în Gaza depășesc de cel puțin două ori pierderile totale din cele două misiuni anterioare* (ceea ce pare să demonstreze că, așa cum susțin diverși analiști, eficiența militară a Hamas crește semnificativ).

În cele două zile scurse între 29 și 31 iulie a.c., numărul total al israelienilor uciși în conflictul cu Hamas a crescut la 61, relatează la 1 august 2014 *Reuters*. Aceeași sursă estimează numărul soldaților israelieni răniți ca fiind „mai mare de 400”. Rachetele palestinieniene căzute în Israel au ucis, în intervalul scurs de la începutul lui iulie, trei civili.

¹⁴ Pentru acest episod vezi Yasser Okbi, Maariv Hashavua, „Report: Alleged Israeli strike on Sudanese weapons arsenal”, în *Jerusalem Post*, 21 iulie 2014, text accesat la adresa de Internet <http://www.jpost.com/Defense/Report-Alleged-Israeli-strike-on-Sudanese-weapons-arsenal-364664>

¹⁵ Pentru această cifră vezi Yaakov Lappin, „Five IDF soldiers killed during attempted terror tunnel infiltration from Gaza”, *Jerusalem Post*, la adresa de Internet <http://www.jpost.com/Operation-Protective-Edge/Five-IDF-soldiers-killed-during-attempted-terror-tunnel-infiltration-369241>

¹⁶ Pentru lista completă a militarilor israelieni căzuți în luptă până la data de 29 iulie 2014 vezi articolul „In Memoriam: The 53 IDF soldiers who gave their lives to protect Israel”, *Jerusalem Post*, 29 iulie 2014, la adresa de Internet <http://www.jpost.com/Operation-Protective-Edge/In-Memoriam-The-27-IDF-soldiers-who-gave-their-lives-to-protect-Israel-368493>

Tot *Reuters* transmitea, citând surse oficiale din Gaza, că de la 8 iulie au fost uciși „cel puțin 1.459 palestinieni” și că alți „aproape 7.000” au fost răniți¹⁷.

Pierderile militanților palestinieni sunt de asemenea importante. Așa de exemplu, doar la 24/25 iulie au fost uciși sau răniți cel puțin 40 de radicali palestinieni. Printre cei uciși în această zi se află: Haphet Mahmad Hemed, un important șef din zona Beit Hanoun al Jihadului Islamic; Hassin Abbad Elkhader Mahsin, comandant al forțelor Jihadului Islamic din suburbia Sajaiya a orașului Gaza; Ahram Sha'er, comandant al Jihadului Islamic în zona Khan Yunis; Mahmoud Ziada, important comandant militar în cadrul structurilor Jihadului Islamic; Osama Alhiya, comandant al Hamas în suburbia Sajaiya; Muhammad Shabban, comandant important al componentei navale a foțelor Hamas; Ahmed Sahmud, un alt comandant palestinian din zona Khan Yunis; și Abdallah Al'ahras, „un comandant militar din cadrul Hamas”. La aceștia se adaugă Salah Abu Hasnin, membru în consiliul militar suprem al Jihadului Islamic (și purtător de cuvânt principal al acestei organizații), ucis într-un atac lansat în dimineața zilei de 25 iulie de forțele militare israeliene și de agenți ai Shin Bet împotriva locuinței sale din Rafah¹⁸. În repetate ocazii, loviturile israeliene au drept țintă persoane sau structuri de comandă ale Hamas și ale Jihadului Islamic, în mod evident în încercarea de a lipsi aceste organizații radical-teroriste de capacitatea de coordonare militară și politică a acțiunilor. Unul din cele mai semnificative momente de acest tip este atacul aerian israelian întreprins, în dimineața zilei de 29 iulie, împotriva locuinței lui Ismail Hanyeh, principalul lider din Gaza al Hamas. Fiul lui Hanieh, relatează *Reuters*, a confirmat atacul printr-o postare pe Facebook, precizând însă că „locuința era goală”. Surse oficiale palestinieni, citate de presa internațională, au afirmat și ele că atacul israelian „a provocat pagube, dar nu și victime”¹⁹.

Ritmul în care se desfășoară ostilitățile a devenit unul extrem de intens încă înainte de intervenția terestră israeliană în Gaza. Surse de presă occidentale subliniază, de exemplu, că într-o singură zi, la 16 iunie, radicalii palestinieni din Gaza au lansat nu mai puțin de 113 rachete de diverse tipuri împotriva unor ținte din Israel²⁰ (ceea ce înseamnă un număr mediu de 4,75 rachete în fiecare oră, respectiv câte o lansare la fiecare 13-14 minute). Conform informațiilor existente, ritmul lansării rachetelor a rămas unul intens chiar și după ce Israelul a început, la 17/18 iulie, o operațiune terestră masivă în Fâșia Gaza. Așa de exemplu, la 19 iulie, în a doua zi a intervenției infanteriei și blindatelor israeliene în Gaza, Hamas a lansat nu mai puțin de 90 de rachete de diverse

¹⁷ Nidal al-Mughrabi, Israel, „Palestinian militant groups begin three-day Gaza truce”, material publicat de *Reuters*, 1 august 2014, la adresa de Internet <http://www.reuters.com/article/2014/08/01/us-mideast-gaza-idUSKBN0G008720140801>

¹⁸ Pentru numărul și lista radicalilor palestinieni uciși la 24/25 iulie a.c. vezi, între altele, „IDF strike kills senior Islamic Jihad member; rocket hits home in Ashkelon”, *Jerusalem Post*, 25 iulie 2014, la adresa de Internet <http://www.jpost.com/Operation-Protective-Edge/IDF-strike-kills-senior-Islamic-Jihad-member-368899>

¹⁹ Pentru acest episod vezi „Israeli missile hits house of Hamas Gaza leader Haniyeh”, *Reuters*, 29 iulie 2014, (material preluat de *Washington Post*), la adresa de Internet <http://www.jpost.com/Operation-Protective-Edge/Israeli-missile-hits-house-of-Hamas-Gaza-leader-Haniyeh-369231>

²⁰ Sudarsan Raghavan, William Booth și Ruth Eglash, *op. cit.*

tipuri²¹ (ceea ce reprezintă peste 75 % din numărul proiectilelor reactive lansate la 16 iulie). Tot *Reuters* oferă și o altă informație direct legată de creșterea intensității confruntării, măsurată prin numărul de victime. În primele douăsprezece zile de confruntare, susțin oficialități din Gaza, au murit 336 de palestinieni (ceea ce înseamnă, în medie, 28 de oameni în fiecare zi). În primele două zile ale intervenției terestre israeliene în Gaza, numărul morților a ajuns, brusc, la 100²², adică 50 pe zi (ceea ce reprezintă o creștere cu peste 60 % în raport cu media celor zece zile anterioare). Intensitatea deosebită a luptelor, ca și fluiditatea și caracterul impredictibil al evoluțiilor pe câmpul de luptă sunt atât de consistente, încât – transmite *Reuters* – statul israelian i-a avertizat pe jurnaliștii străini care se află în Gaza, prin intermediul unui e-mail transmis de Biroul de Presă al Guvernului, că nu le poate garanta securitatea. „Gaza și zona învecinată sunt câmp de luptă”, afirmă comunicatul izraelian, iar „Israelul nu este în nici un fel responsabil pentru rănilor sau pagubele care s-ar putea produce ca urmare a prezenței jurnaliștilor la fața locului”, în Fâșia Gaza. Guvernul israelian afirmă și că în anumite ocazii Hamas folosește jurnaliștii străini – ca și pe civilii palestinieni – în chip de scut uman și a cerut reporterilor străini aflați în zonă să ia „toate măsurile de precauție posibile”²³.

*În mod inevitabil, loviturile aeriene israeliene – care au, în conjunctura actuală, ca obiectiv central distrugerea locațiilor unde se produc și unde sunt stocate, ca și a acelor din care se lansează rachetele palestinieni, precum a sistemului de tuneluri folosit de Hamas pentru a depozita arme și pentru a lansa atacuri – au produs și un număr notabil de victime colaterale din rândul civililor care trăiesc în Fâșia Gaza. Conform unor surse oficiale din Fâșia Gaza, în primele nouă zile de operațiuni continue, „222 de oameni au fost uciși în Gaza” și „mai bine de 1.600 au fost răniți”. Aceleași surse oficiale (controlate de Hamas, care deține întreaga putere în Gaza, încă din 2007) afirmă că între cei uciși se află și „49 de minori și 24 de femei”²⁴. Alte surse vorbesc – pentru intervalul de până la începutul intervenției terestre israeliene – despre un număr total de victime semnificativ mai mare în zona Gaza. *Aljazeera*, de exemplu, a publicat în dimineața zilei de 18 iunie un articol care, între altele, afirma că au fost uciși „mai mult de 255 de palestinieni și mai mult de 1.900 au fost răniți”²⁵.*

Subliniem aici faptul că *problema victimelor din rândurile civililor este una care complică extrem de mult situația legată de dinamica etapei actuale a conflictului între Israel și radicalii palestinieni*. Facem aici și următorul comentariu: merită o atenție specială faptul că, așa cum relatează majoritatea surselor deschise, rănirea și / sau

²¹ Pentru această cifră vezi Nidal al-Mughrabi, Crispian Balmer, “Two Israeli soldiers die in Gaza clash; Palestinian toll tops 300”, *Reuters*, 19 iulie 2014, text accesat la adresa de Internet <http://www.reuters.com/article/2014/07/19/us-palestinians-israel-idUSKBN0FI04420140719>

²² Pentru aceste cifre vezi Nidal al-Mughrabi, Crispian Balmer, *op. cit.*

²³ Pentru acest mesaj al Biroului de Presă al Guvernului israelian vezi, între altele, Maayan Lubell și Sandra Maler, “Israel warns foreign journalists covering Gaza fighting”, *Reuters*, 19 iulie 2014, la adresa de Internet <http://www.reuters.com/article/2014/07/19/us-israel-journalists-idUSKBN0FO0YG20140719>

²⁴ Sudarsan Raghavan, William Booth și Ruth Eglash, *op. cit.*

²⁵ Rania Zabaneh, „'Keyboard resisters' give vital voice to Gaza”, *Aljazeera*, 18 iulie 2014 (ora 06.03), text accesat la adresa de Internet <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/07/resisters-give-vital-voice-gaza-2014713133455690542.html>

uciderea civililor reprezintă, în cvasitotalitatea cazurilor, o consecință strict accidentală în cazul atacurilor aeriene și a bombardamentelor de artilerie israeliene, precum și una centrală și clar premeditată (non-accidentală) în cazul atacurilor cu proiectile-rachetă întreprinse de Hamas. Mai amintim aici și faptul că multe relatări preluate de surse de presă foarte serioase indică faptul că *Hamas cere palestinienilor civili să nu se retragă din zona directă de conflict*, preferând – cel mai probabil – să folosească civilii din Fâșia Gaza drept scuturi umane, precum și să sacrifice civili pentru a genera astfel probleme notabile (și crescânde) de imagine Israelului.

În legătură cu *intensitatea extremă a luptelor*, amintim aici că există analiști militari care estimează că militanții palestinieni se comportă „ca și cum n-ar avea nimic de pierdut”. Miri Eisen, fost ofițer de informații în forțele armate israeliene, afirmă că dacă liderii și luptătorii Hamas „cred că nu au nimic de pierdut, pot continua pentru multă vreme”²⁶ să lanseze proiectile reactive împotriva unor ținte predominant sau chiar exclusiv civile din Israel. Una din cele mai consistente evaluări a conflictului din Gaza a fost făcută, la începutul ultimei decade a lui iulie, de un reputat militar britanic, care a vorbit și despre *planurile și mizele Hamas*. Colonelul britanic în retragere Richard Kemp, intervievat la 24 iulie a.c. de către presa israeliană, declară că, deși mulți comentatori susțin că forțele militare israeliene „fac rău” civililor, „în realitate multe armate privesc către Israel ca să învețe cum să reducă pierderile în spații urbane”, relatează *Jerusalem Post*. Kemp, care a îndeplinit funcții de comandă în Irlanda de Nord și în Afganistan (unde a comandat, o vreme, forțele britanice din cadrul ISAF), afirmă și că „Hamas... constituie un adversar formidabil”. El mai afirmă și că, în multe ocazii, relatări de presă scrise departe de zona de conflict „sunt masiv distorsionate și nu înțeleg realitatea”. Kemp mai declară și că „pentru Hamas, tactica scuturilor umane aduce oricum câștiguri. Ei câștigă dacă , folosind civili ca scut uman, pot opri forțele israeliene să atace o țintă... La fel, Hamas câștigă și dacă forțele militare israeliene atacă ținta și există victime în rândul civililor, pentru că victime civile înseamnă o victorie propagandistică” pentru Hamas²⁷.

Revenind acum la prezentarea predominant cronologică a unor episoade centrale ale confruntării dintre Israel și radicalii palestinieni din Hamas, amintim că la 19 iulie a.c., relatează *Reuters*, un purtător de cuvânt al forțelor armate israeliene, locotenent-colonelul Peter Lerner, afirma că, de-a lungul unei zone cu lățimea de o milă (1.609 metri) în zona frontierei *de est* a Fâșiei Gaza, fuseseră deja identificate și distruse de către geniștii israelieni „13 tuneluri, dintre care cel puțin unul săpat la adâncimea de 30 de metri”. De asemenea au fost „găsite și distruse în jur de 95 de lansatoare de rachete”. Concluzia era, încă din a doua zi a operațiunilor terestre în Gaza, că acțiunile trupelor israeliene „au provocat daune severe capacității Hamas” de a lansa atacuri împotriva Israelului²⁸.

²⁶ Sudarsan Raghavan, William Booth și Ruth Eglash, *op. cit.*

²⁷ Pentru comentariile lui Kemp vezi Seth J. Frantzman, „‘Hamas has win-win tactic,’ UK colonel tells ‘Post’”, *Jerusalem Post*, 24 iulie 2014, la adresa de Internet <http://www.jpost.com/Operation-Protective-Edge/Hamas-has-win-win-tactic-UK-colonel-tells-Post-368692>

²⁸ Nidal al-Mughrabi, Crispian Balmer, “Two Israeli soldiers die in Gaza clash; Palestinian toll tops 300”, *Reuters*, 19 iulie 2014, text accesat la adresa de Internet <http://www.reuters.com/article/2014/07/19/us-palestinians-israel-idUSKBN0FI04420140719>

La 20 iulie a.c., pe fondul intensificării rapide a ofensivei terestre israeliene în Fâșia Gaza, suburbia Shejaia din nord-estul orașului Gaza a fost puternic bombardată. Conform relatărilor unor corespondenți de presă palestinieni și occidentali ai *Reuters*, bombardamentul a ucis în jur de 40 de localnici, în timp ce alte câteva mii s-au refugiat către spitalul Shifa, aflat în apropiere. Persoane în vârstă au declarat că bombardamentul israelian „a fost cel mai puternic pe care l-au văzut din 1967, atunci când Israelul a cucerit Gaza”. Surse medicale din cadrul spitalului aflat la aproximativ trei kilometri depărtare de zona bombardată afirmă că loviturile de artilerie și aviație israeliene au rănit aproximativ 400 de oameni. O purtătoare de cuvânt a forțelor armate israeliene a precizat în acest context că „în urmă cu două zile, locuitorii din Shejaia au primit mesaje înregistrate care îi îndemnat să evacueze zona pentru a-și proteja viața”. *Reuters* amintește că Hamas a îndemnat locuitorii din Gaza „să nu dea ascultare avertismentelor israeliene și să nu-și părăsească locuințele”. În Shejaia a avut loc, afirmă surse din cadrul spitalului Shifa, și o lovitură aeriană extrem de puternică împotriva locuinței unui important lider al Hamas, Khalil al-Hayya, atacul omorând mai multe persoane, printre care (afirmă aceleași surse locale, neconfirmate de altele) fiul, nora și doi nepoți ai demnitarului Hamas²⁹.

Tot la 20 iulie a.c., transmite *Reuters*, surse din cadrul forțelor militare israeliene afirmă că, doar în cele trei zile de operațiuni terestre (desfășurate începând cu primele ore ale zilei de 18 iulie), soldații israelieni au ucis în luptă „mai bine de 70 de militanți” ai Hamas, au descoperit și distrus cel puțin 5 tuneluri pe sub frontieră, care permiteau radicalilor palestinieni să întreprindă raiduri pe teritoriul israelian. Aceleași surse afirmă că, începând cu data de 8 iulie, momentul în care Israelul a decis să răspundă prin atacuri aeriene și navale la intensificarea lansării de rachete de către Hamas, au fost atacate de către forțele israeliene 2.570 de ținte în zona Fâșiei Gaza, acestea fiind descrise ca fiind locuri unde erau pregătite sau aveau loc activități teroriste (terror sites”, în original). Sursele militare israeliene mai afirmă și că, doar în această lună, Hamas a lansat asupra teritoriului israelian în jur de 1.700 de rachete de diverse tipuri, precum și că alte „între 3.000 și 4.000” au fost distruse de atacurile israeliene (ceea ce ar însemna, în total, cam 50 % din întregul arsenal de proiectile reactive pe care l-ar fi avut Hamas, estimează specialiștii)³⁰.

Și tot la 20 iulie a.c. în jurul prânzului, după două zile și jumătate de la începutul operațiunii israeliene terestre în Fâșia Gaza (și la 13 zile de la începutul actualei crize), Ministerul Sănătății din Gaza estima că au fost uciși „cel puțin 370 de palestinieni, mulți dintre ei civili, și aproximativ 2.600 de persoane au fost rănite”. În plus, conform unor estimări ale UNRWA, peste 63.000 de locuitori din Gaza și-au părăsit locuințele și se îngrămădesc în cele 55 de adăposturi (multe dintre ele în școli) din Gaza care funcționează cu sprijinul direct al ONU. Numărul victimelor israeliene era mult mai mic:

²⁹ Nidal al-Mughrabi și Jeffrey Heller, “At least 40 dead in Israeli attack on Gaza district: hospital”, *Reuters*, 20 iulie 2014, la adresa de Internet <http://www.reuters.com/article/2014/07/20/us-palestinians-israel-idUSKBN0FP00U20140720>

³⁰ Nidal al-Mughrabi și Jeffrey Heller, *op. cit.*

doi civili uciși de rachetele și tirurile palestiniene, precum și cinci militari căzuți în luptă³¹.

Până la 29 iulie 2014, afirmă Wafa, agenția oficială de presă și de informații palestiniană, au fost uciși ca urmare a luptelor din Gaza 1231 de palestinieni, iar alți aproximativ 6720 au fost răniți. Conform aceleiași surse, 115 palestinieni au fost uciși și în jur de 220 au fost răniți doar în 29 iulie, a douăzeci și treia zi de la începutul operațiunilor militare israeliene în Gaza. Sursele oficiale palestiniene descriu forțele israeliene ca folosind în atacuri puternice și repetate artilerie grea convențională, unități dotate cu lansatoare de rachete, tancuri, precum și avioane de luptă F-16³².

La 30 iulie, corespondenții ai Reuters din Gaza și Ierusalim relatau că „asaltul israelian s-a intensificat după moartea a 10 militari ca urmare a atacurilor lansate de palestinieni, luni, dincolo de frontiera comună”. În aceeași zi, UNRWA relatează – transmite tot Reuters – că în jur de 200.000 de palestinieni din Gaza și-au părăsit deja locuințele și s-au refugiat în clădiri în care funcționează școli și spitale ale ONU. Cu aceeași ocazie, Chris Gunness, purtător de cuvânt al UNRWA, recunoștea că organizația sa „a găsit rachete depozitate într-o școală” și a declarat: „condamnăm gruparea sau grupările care au pus în primejdie civili prin amplasarea acestor muniții în școala noastră”³³. În mai multe ocazii, oficialități israeliene civile și militare au afirmat că radicalii palestinieni lansează atacuri din apropierea unor obiective civile, precum și că Hamas folosește civili drept „scuturi umane”. În mod constant, oficialitățile palestiniene din Gaza dezmint aceste informații.

Dacă e să facem un bilanț al opiniilor israeliene exprimate, la nivel înalt, în luna iulie a.c., merită să ne referim, din nou, la ceea ce declara premierul Netanyahu în ultima zi a lunii. În ceea ce privește atitudinea autorităților israeliene față de numărul important – și crescând – de voci influente ale scenei internaționale care cer tot mai insistent un armistițiu care să permită apoi deescaladarea conflictului, *premierul Netanyahu preciza în termeni foarte clari, la 31 iulie a.c., că nu va accepta nici o propunere care să nu permită armatei israeliene „să ducă la bun sfârșit sarcina” constituită de distrugerea rețelei de tuneluri a Hamas (folosite pentru stocarea de armament și muniție, ca și pentru a traversa frontiera și a lansa apoi atacuri împotriva unor ținte aflate pe teritoriul israelian)*. Obiectivul în cauză a fost descris de premierul israelian ca fiind „important pentru securitatea Israelului”. Netanyahu a declarat, chiar înaintea unei reuniuni a

³¹ Pentru cifrele legate de numărul total al victimelor la data de 20 iulie 2014, vezi Nidal al-Mughrabi și Jeffrey Heller, “At least 40 dead in Israeli attack on Gaza district: hospital”, *Reuters*, 20 iulie 2014, la adresa <http://www.reuters.com/article/2014/07/20/us-palestinians-israel-idUSKBN0FP00U20140720>

³² “UPDATE (1) - At Least 115 Palestinians Killed, 220 Injured on 23rd Day of Israeli Aggression on Gaza”, știre Wafa (*Palestinian News & Info Agency*), 29 iulie 2014, la adresa de Internet <http://english.wafa.ps/index.php?action=detail&id=26054>

³³ Nidal al-Mughrabi, Ori Lewis, „At least 43 Palestinians killed as Israel maintains pressure on Gaza”, știre Reuters, 30 iulie 2014, la adresa de Internet <http://www.reuters.com/article/2014/07/30/us-mideast-gaza-idUSKBN0FV04A20140730>

Cabinetului, că „până acum, am distrus mai multe zeci de tuneluri ale terorii și suntem decizi să ducem la capăt această misiune – cu sau fără un armistițiu”³⁴.

Câteva aspecte centrale ale activității politico-diplomatice legate de criza din Gaza

Într-un text care face trimitere la „responsabilitatea istorică” a decidenților de la Cairo, ca și la faptul că liderii politici egipteni „cred în importanța dobândirii păcii în regiune”, Egiptul a propus „Israelului și tuturor facțiunilor palestinienesc”, la 14 iulie a.c., să accepte și să aplice „o încetare imediată a focului”. Propunerea în cauză, al cărei text complet a devenit public, în presa israeliană, încă de la 15 iulie, subliniază că „escaladarea și violențele reciproce, ca și victimele, nu vor fi în interesul nici uneia dintre părți”. Propunerea egipteană cuprinde în continuare patru puncte. Primul dintre ele se referă la Israel, căruia liderii de la Cairo îi cer „să înceteze toate ostilitățile împotriva Fâșiei Gaza”, precum și „să se abțină de la a întreprinde orice raiduri terestre împotriva Fâșiei”. Al doilea punct cere „tuturor facțiunilor palestinienesc din Gaza să înceteze toate ostilitățile împotriva Israelului”, precum și să se abțină „de la mai lansa rachete, ca și de la atacuri împotriva frontierelor sau având drept țintă civili”. Al treilea punct cere ca punctele de trecere a frontierei să fie deschise și să fie facilitat tranzitul persoanelor și bunurilor” de îndată „situația de securitate devine stabilă în teren”. Punctul al patrulea al propunerii cere ca „alte probleme, inclusiv chestiuni legate de securitate, să fie discutate cu ambele părți” implicate în conflict. Pentru a transforma în realitate funcțională această propunere, Egiptul a enunțat și trei „metode de implementare a inițiativei” sale: a. începerea unor proceduri de deescaladare „începând cu orele 09.00 ale zilei de 15 iulie 2014”, la 12 ore de la anunțarea inițiativei egiptene și după „acceptarea sa necondiționată de către ambele părți”; b. delegații „de nivel înalt” israeliene și ale „facțiunilor palestinienesc” ar fi urmat să ajungă la Cairo în cel mult 48 de ore de la „începutul implementării inițiativei”, pentru a purta – prin intermediul egiptenilor – tratative menite „să consolideze armistițiul” și să „reia măsurile de consolidare a încrederii”; și c. părțile direct implicate în conflict ar fi urmat să „se abțină de la orice acțiuni menite să submineze implementarea” acestei inițiative, iar Egiptul ar fi urmat să primească „garanții de la ambele părți că sunt într-adevăr decise să aplice ceea ce s-a hotărât”³⁵ deja. La 15 iunie, Mahmoud Abbas, președintele Autorității Palestiniene, a acceptat în principiu propunerea egipteană și a anunțat că va efectua o vizită la Cairo la 16 iunie, dar Hamas a respins inițiativa liderilor de la Cairo. Și gruparea Jihadul Islamic – care are un arsenal propriu și o agendă politică distinctă de (chiar dacă asemănătoare cu) aceea a Hamas a respins propunerea egipteană. Aripa înarmată a Hamas, Ezaddin al-Qassam, a dat publicității, în prima parte a zilei de 16 iulie a.c., o declarație în care afirmă că „inițiativa egipteană este una pentru predare și capitulare”, precum și că textul „nu valorează nici măcar cât cerneala cu care a fost scris”. La rândul său, Jihadul Islamic a dat publicității o declarație în care preciza că „i-am anunțat pe egipteni în legătură cu

³⁴ „Israel vows to destroy tunnels before truce”, material publicat de *Aljazeera*, 31 iulie 2014, la adresa de Internet <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/07/israel-vows-destroy-tunnels-before-truce-201473181158479329.html>

³⁵ Vezi textul integral al propunerii egiptene, în Yossi Melman, „Full text of Egyptian proposal for a cease fire”, în *Jerusalem Post*, 15 iulie 2015, la adresa de Internet <http://www.jpost.com/Operation-Protective-Edge/Full-text-of-Egyptian-proposal-for-a-ceasefire-362841#>

refuzul grupării de a accepta această inițiativă. Drept urmare, nu suntem legați de această inițiativă și vom continua operațiunile”³⁶.

Există surse deschise ce par să indice o legătură de tip cauzal (sau, poate, doar una de tip catalitic) între refuzul Hamas de a accepta armistițiul propus de Egipt la jumătatea lui iulie și înțelegerea ritmului luptelor. Începând practic încă de la 16 iulie a.c., data la care a devenit clar că Hamas respinge propunerea de armistițiu formulată de către autoritățile de la Cairo, aviația de luptă israeliană a început să lovească și clădiri în care locuiesc și/sau lucrează principalii lideri ai radicalilor palestinieni din Gaza. Așa de exemplu, a fost lovită cu mare precizie (cel mai probabil cu muniții ghidate) casa cu patru etaje în care locuiește în mod obișnuit Mahmoud Zahar, unul din fondatorii Hamas care a avut și un rol foarte important în preluarea puterii, în 2007, de către Hamas în întreaga Fâșie Gaza. Întreaga fațadă a clădirii s-a prăbușit în grădină, dar Zahar nu se afla la domiciliu; „se presupune că el se ascunde”, relatează surse deschise. Conform presei internaționale, au fost lovite în prima parte a zilei de miercuri, 16 iulie, și locuințele altor trei importanți lideri Hamas „care sunt și membri ai Consiliului Legislativ Palestinian”³⁷.

În ceea ce privește *activitatea diplomatică* legată de noua criză din Gaza, amintim aici și că, la 19 iulie, o sursă *oficială* de nivel înalt din Qatar a declarat că acest stat din zona Golfului urma să fie, a doua zi, gazda unei întâlniri între președintele palestinian Mahmoud Abbas și Ban Ki-moon, Secretarul General al ONU. Întâlnirea, relata *Reuters*, urma „să încerce să ajungă la o înțelegere cu Israelul privind încetarea focului, pentru a pune capăt celor douăsprezece zile de război”. Sursa oficială din Qatar a subliniat și că acest stat a acționat deja și în zilele anterioare ca „un canal de comunicare” între Hamas și comunitatea internațională. Mai precis, cererile formulate de către liderii Hamas (unii dintre aceștia, inclusiv Khaled Meshaal, trăiesc, conform informațiilor existente, în Qatar) „au fost comunicate Franței și Națiunilor Unite”. *Reuters* amintea că Ban Ki-moon va avea convorbiri legate de criza din Gaza nu doar la Doha, în Qatar, ci și în Kuweit, la Ierusalim, la Cairo, la Ramallah (în Cisiordania) și la Amman, precum și că „alte escale ar mai putea fi adăugate” la programul deja extrem de încărcat al șefului ONU³⁸.

Știm și că Laurent Fabius, ministrul francez de Externe, a întreprins (spre sfârșitul celei de-a treia săptămâni a lui iulie a.c.) un turneu-fulger în câteva capitale importante din Orientul Mijlociu, pentru a explora posibilitatea încheierii cât mai rapide a unui armistițiu. Fabius a avut, succesiv, convorbiri cu oficialități de nivel foarte înalt din Egipt, Iordania și Israel. Dar misiunea demnitarului francez nu s-a soldat cu prea multe rezultate pozitive. După convorbirile purtate, la Tel Aviv, cu premierul israelian Benjamin

³⁶ Pentru atitudinea lui Abbas, ca și pentru deciziile și declarațiile Hamas și ale Jihadului Islamic vezi între altele Khaled Abu Toameh, „Abbas to visit Cairo after Egyptian ceasefire fails to stick”, în *Jerusalem Post*, 15 iulie 2014, la adresa de Internet <http://www.jpost.com/Operation-Protective-Edge/Abbas-to-visit-Cairo-after-Egyptian-ceasefire-fails-to-stick-362933>

³⁷ Pentru acest episod vezi Sudarsan Raghavan, William Booth și Ruth Eglash, *op. cit.*

³⁸ Amena Bakr, “Qatar to host Gaza ceasefire talks with Abbas and U.N. chief”, *Reuters*, 19 iulie 2014, material accesat la adresa de Internet <http://www.reuters.com/article/2014/07/19/us-qatar-gaza-conflict-idUSKBN0FO0YY20140719>

Netanyahu, Fabius a declarat că „dimpotrivă, există riscul de a avea și mai multe victime din rândul civililor, risc care ne îngrijorează”³⁹, relatează *Reuters*.

Una dintre cele mai îngrijorătoare evoluții în plan politico-diplomatic este *accentuarea rapidă a deteriorării relațiilor dintre Israel și Turcia*. La 19 iulie a.c., premierul turc Tayyip Erdogan – aflat la o întrunire politică în regiunea Ordu de pe malul Mării Negre a acuzat Israelul că „nu are conștiință, nu are onoare, nu are mândrie” și că „l-a depășit pe Hitler în barbarie” prin recente atacuri lansate în Gaza. Erdogan a mai acuzat și SUA că apără acțiunile „disproporționate” ale Israelului, dar a cerut conașionalilor săi să nu-și canalizeze mânia împotriva comunității evreiești din Turcia. Toate acestea s-au întâmplat după ce, la 18 iulie a.c., adică în chiar prima zi a ofensivei israeliene terestre în Gaza, protestatari turci violenți au organizat manifestații la Ankara și Istanbul, atacând misiunile diplomatice israeliene. Ca urmare a acestor incidente, cu doar câteva ore înainte de declarația extrem de inflamată a lui Erdogan, autoritățile israeliene i-au avertizat pe cetățenii israelieni să nu călătorească în Turcia, aducând drept argument „starea în care se află publicul”⁴⁰ din țara odinioară aliată. Dincolo de faptul că aceste declarații ilustrează maniera în care premierul turc își (re)configurează – din rațiuni și cu mize interne, dar și regionale – identitatea politică, *escaladarea tensiunilor în relațiile bilaterale turco-israeliene ar putea fi, în special dacă ea va continua pe termen mediu și lung, un motiv serios de îngrijorare pentru toți actorii scenei internaționale preocupați de stabilitatea și predictibilitatea regiunii Orientului Mijlociu Extins*. Este suficient, de exemplu, să ne imaginăm câtă libertate suplimentară de manevră și acțiune dobândesc, în contextul amplificării tensionării relațiilor dintre Ankara și Israel, regimul de la Damasc, precum și sprijinitorii săi iranieni.

Diverse segmente instituționale din cadrul ONU au criticat, relativ constant, Israelul pentru acțiunile militare întreprinse contra unor ținte din Fâșia Gaza. Motivul central al acestor critici a fost constituit de faptul că, în repetate ocazii – și în mod vădit inevitabil, în condițiile concrete ale derulării conflictului – loviturile aeriene și de artilerie israeliene au lovit clădiri ale ONU și au provocat victime în rândul civililor.

În ultima zi a lunii iulie a.c., *Aljazeera* a publicat un material în care, după ce amintea că, la 27 iulie, președintele SUA a cerut părților implicate în conflictul din Gaza să încheie un „armistițiu imediat și sustenabil”, sublinia decizia Washingtonului – adoptată în urma unei cereri formulate în jurul datei de 20-21 iulie – de a permite Israelului să folosească două categorii de muniție din depozite operate în comun (mai precis, e vorba despre grenade de 40 de milimetri, precum și despre mine de aruncător de calibru 120 mm). Sursa comentată aici îl cita pe purtătorul de cuvânt al Pentagonului, contraamiralul John Kirby, care a declarat că „SUA sunt preocupate de securitatea Israelului și este vital pentru interesele naționale americane să sprijine Israelul în

³⁹ Nidal al-Mughrabi, Crispian Balmer, *op.cit.*

⁴⁰ Gulsen Solaker, Jonny Hogg, “Turkish PM Erdogan says Israel 'surpasses Hitler in barbarism’”, *Reuters*, 19 iulie 2014, la adresa de Internet <http://www.reuters.com/article/2014/07/19/us-israel-turkey-travel-idUSKBN0FO0X520140719>

dezvoltarea și menținerea unei capacități de auto-apărare puternice și gata de acțiune”⁴¹. *Dincolo de criticile consistente legate de situația extrem de dificilă a civililor palestinieni din Gaza, sprijinul SUA față de chestiunile vitale pentru securitatea și apărarea Israelului a rămas un element major al relațiilor bilaterale.*

Câteva scurte observații despre criza din Gaza și impactul său asupra politicii interne din Israel și teritoriile controlate de Hamas

Menționăm în mod special faptul că *criza din Gaza a adâncit și complicat dezbaterile și conflictele politice interne din Israel*. În prima parte a crizei, înainte de momentul în care a fost decisă și declanșată intervenția militară terestră în Fâșia Gaza, premierul Netanyahu a fost criticat în termeni foarte duri de mai mulți aliați și parteneri politici ai săi, inclusiv de unii aflați mai la dreapta pe eșichierul politic israelian. La 7 iulie, presa israeliană relatează că, în ziua anterioară, premierul Benjamin Netanyahu și ministrul de Externe Avigdor Liberman „au schimbat replici tăioase” cu ocazia unei reuniuni a Cabinetului. Liberman a vorbit despre „un răspun molâu” la atacurile lansate de Hamas, în timp ce Netanyahu încă insistă asupra necesității de a nu escalada conflictul, îndemnând la acțiuni întreprinse cu „responsabilitate” și „nepripite”. Netanyahu i-a avertizat pe criticii săi din cadrul guvernului că „nu e nevoie să ne angajăm în manevre populiste”, fiindcă un astfel de comportament aduce atingere autorității guvernului și este „iresponsabil și dăunător”. Sursele de presă citate aici subliniază că până și unii miniștri care au sprijinit, în principiu, decizii care să nu conducă la o escaladare imposibil de controlat a crizei au cerut „o atitudine mai dură” față de Hamas. Înainte de întrunirea Cabinetului din data de 6 iulie, Yuval Steinitz, ministrul pentru activitățile de *intelligence*, a declarat: *Privesc această chestiune din perspectivă strategică. Avem nevoie nu doar să realizăm descurajarea inamicilor noștri. Trebuie să dobândim controlul în Gaza, să curățăm grajdurile din Gaza și apoi să plecăm din Gaza*. Alți miniștri, cum ar fi titularul portofoliului Finanțelor, Yair Lapid, au avut atitudini mult mai puțin inflamate. Lapid a declarat că „trebuie să micșorăm flăcările, nu să le întetăm”⁴².

Disputele politice interne au continuat însă cu putere în Israel, chiar *în interiorul* coaliției de guvernământ. Așa de exemplu, la 15 iulie, în momentul în care premierul Netanyahu a acceptat, *în principiu*, formula de armistițiu propusă de Egipt după o primă săptămână de confruntări tot mai violente, el a fost criticat în mod public de Danny Danon, ministru-adjunct al Apărării și important membru al Likud. În contextul respectiv, Netanyahu a mai fost dur criticat și de Avigdor Liberman, precum și de Naftali Bennett, ministrul al Economiei și șeful partidului Bayit Yehudi (Căminul Evreiesc). Danon a declarat, într-o întrunire publică în sudul țării (zona cea mai des lovită de toate categoriile de rachete lansate de Hamas din Fâșia Gaza), că – relatează *Jerusalem Post* – „Hamas a

⁴¹ Pentru aceste elemente de informație vezi textul US supplies „Israel with bombs amid Gaza blitz”, *Aljazeera*, 31 iulie 2014, la adresa de Internet <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/07/us-supplies-israel-with-bombs-amid-gaza-blitz-2014730233016747143.html>

⁴² Pentru toate acestea vezi Herb Keinon, „Sparks fly in cabinet meeting between Netanyahu, Liberman”, *Jerusalem Post*, 7 iulie 2014, la adresa de Internet <http://www.jpost.com/Diplomacy-and-Politics/Sparks-fly-in-cabinet-meeting-between-Netanyahu-Liberman-361710>

umilit Israelul și stabilește din nou condiții pentru politica Israelului”. În aceste condiții, Netanyahu l-a demis pe Danon. Acesta a menținut însă (cel puțin pentru o vreme) o atitudine extrem de dură la adresa premierului, fiind convins că „publicul e de partea sa”. Mai precis, opinia lui Danon că un armistițiu ar fi o „greșeală” era întemeiată pe faptul că un sondaj de opinie dat publicității tot pe 15 iulie indica faptul că 73 % dintre israelieni se opuneau unui armistițiu (chiar dacă, indica alt sondaj de opinie comandat tot de un post de televiziune, 92 % dintre israelieni credeau că un eventual armistițiu „ar aduce liniște”, în timp ce doar 6 % susțineau că un armistițiu „nu ar aduce liniște”)⁴³.

Menționăm că actuala criză a provocat *foarte serioase* probleme și în tabăra radicalilor palestinieni. Așa de exemplu, în Gaza, relatează presa *palestiniană*, Hamas a ucis prin împușcare, în noaptea de 28 spre 29 iulie a.c., mai bine de 20 de persoane care au protestat public împotriva organizației, pe care o acuzau ca fiind *direct* vinovată de faptul că zona rezidențială în care trăiau a fost practic distrusă în urma violențelor bombardamente israeliene. De asemenea, Hamas ar fi executat și alte 30 de persoane – civili din cele mai diverse părți ale Fâșiei Gaza – „pentru că acestea erau suspectate de colaborare cu Israelul”⁴⁴.

Reacții importante ale opiniei publice și războiul media

În ceea ce privește *reacțiile pe plan internațional* legate de faza actuală, supra-acută, a conflictului *peren* dintre Hamas și Statul Israel, menționăm aici faptul că este foarte ușor accesibilă o listă importantă de astfel de reacții, publicată (și actualizată în mai multe ocazii) de *Wikipedia*⁴⁵. Subliniem faptul această sursă deschisă nu este totdeauna foarte precisă, dar în cazul concret la care facem trimitere aici există câte un link care duce la o relatare de presă sau la un text oficial, pentru *fiecare* dintre fragmentele textului. Citirea atentă a acestui text – și mai ales a surselor care îi stau la bază – permite înțelegerea nuanțată a mai multor chestiuni legate de operațiunea *Protective Edge*. *Predictibil, lumea arabă și lumea musulmană sunt, în linii mari, cele care condamnă în termenii cei mai duri acțiunile Israelului. La fel de predictibil, opinia publică din restul lumii este intens divizată. Au avut loc, de exemplu, numeroase manifestații publice, în multe țări ale lumii, atât pro-palestinienesc, cât și pro-israelienesc. La o primă evaluare – și după citirea unei cantități notabile de informații și comentarii de presă – concluzia ar fi că opinia publică pro-palestiniană pare că s-a mobilizat mai eficient decât grupurile și vocile pro-israelienesc.*

În data de 10 iulie a.c., la doar două zile de la începutul fazei actuale a crizei perene din Gaza (criză care escaladează la intervale relativ regulate și care este provocată,

⁴³ Gil Hoffman, „Netanyahu fires Deputy Defense Minister Danon for attacking him”, *Jerusalem Post*, 15 iulie 2014, la adresa de Internet <http://www.jpost.com/Diplomacy-and-Politics/Netanyahu-fires-Deputy-Defense-Minister-Danon-who-was-highly-critical-of-Gaza-strategy-362930>

⁴⁴ Ariel Ben Solomon, “Report: Hamas executes alleged spies, shoots protesters in Gaza”, *Jerusalem Post*, 29 iulie 2007, la adresa de Internet <http://www.jpost.com/Operation-Protective-Edge/Report-Hamas-executes-alleged-spies-shoots-protesters-in-Gaza-369331>

⁴⁵ Vezi textul „Reactions to the 2014 Israel-Gaza conflict”, accesibil la adresa de Internet http://en.wikipedia.org/wiki/Reactions_to_Operation_Protective_Edge; existau în acest text, la 31 iulie a.c., nu mai puțin de 229 trimiteri la (link-uri către) surse de presă și documente oficiale din cele mai diverse

în opinia noastră, de rigiditatea și agresivitatea agendei politico-strategice a Hamas, organizație ce pune în centrul opțiunilor sale folosirea sistematică a violenței fără limite și reguli în raporturile cu Israelul), *Aljazeera* făcea un prim bilanț al reacțiilor internaționale⁴⁶. Materialul de presă la care facem trimitere lista puncte de vedere exprimate de figuri politice importante din: Statele Unite (opinie a purtătorului de cuvânt al Departamentului de Stat, care sublinia că e firesc ca Israelul să se apere de atacurile lansate sistematic de o organizație teroristă împotriva populației civile), Liga Arabă, Națiunile Unite (Ban Ki-moon afirmând că atacurile cu rachete lansate de Hamas sunt „inacceptabile”, dar și că el „condamnă numărul crescând de ale unor civili din Gaza”), Iran, Marea Britanie, Scoția, Venezuela, Germania, Egipt și Irlanda. De remarcat că majoritatea punctelor de vedere trecute în revistă îndemnau, în acel moment, ambii actori direct implicați în conflict la o atitudine rațională, la dezesescaladarea conflictului și condamnau în egală măsură atacurile teroriste ale Hamas, ca și contramăsurile militare israeliene. Ulterior, *masa criticilor adresate Israelului s-a amplificat, plecând de la creșterea continuă a numărului civililor răniți și uciși* de diversele segmente ale operațiunii militare israeliene masive întreprinse în Fâșia Gaza.

În primele zile ale ostilităților, protestatari pro-palestinieni au ieșit în stradă în mai multe orașe europene, inclusiv la Londra și Paris. Ei au cerut „încetarea imediată a conflictului”. În Israel, opinia publică era de asemenea intens divizată. În cel puțin două orașe mari au avut loc manifestații organizate atât de partizanii unui răspuns cât mai dur la atacurile cu rachete lansate de Hamas, cât și de adversarii politici ai noii intervenții militare israeliene în Fâșia Gaza⁴⁷. Ulterior, pe măsură ce atacurile Hamas au crescut în intensitate, opinia publică israeliană a evoluat în sensul unei susțineri tot mai clare a operațiunii terestre desfășurate în Gaza. La 27-29 iulie a.c., de exemplu, sondaje de opinie indicau foarte clar că 86,5 % din evreii israelieni se opun încetării focului și că 87 % dintre cetățenii israelieni doreau continuarea misiunii în Gaza. 69 % dintre israelieni erau de părere că rezultatul final al operațiunii militare în Gaza ar trebui să fie „doborârea regimului Hamas”. Doar 17 % dintre israelieni se opuneau unei astfel de soluții⁴⁸.

Faza actuală a conflictului militar din Gaza este însoțită și de o extrem de consistentă confruntare în spațiul virtual între Israel și palestinieni. *Aljazeera*, de exemplu, descria încă de la începutul celei de-a doua jumătăți a lunii iulie un segment al acestui război mediatic de tip nou: primele grupuri de tineri palestinieni care au început să folosească *Facebook* și *Twitter* pentru a-și susține cauza au apărut în urmă cu câțiva ani și, inițial, au avut drept obiectiv „să mobilizeze sprijin pentru prizonierii palestinieni aflați în greva foamei în închisorile israeliene”. De atunci încolo, aceste grupuri au întreprins „mai multe campanii” media. Convingerea unora dintre activiștii palestinieni intens prezenți în spațiul virtual este că folosirea inteligentă și sistematică a Internetului

⁴⁶ Vezi textul „World reacts to the conflict in Gaza”, *Aljazeera*, 10 iulie 2014, la adresa de Internet <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/07/world-reacts-conflict-gaza-201471073217736666.html>

⁴⁷ Nidal al-Mughrabi, Crispian Balmer, “Two Israeli soldiers die in Gaza clash; Palestinian toll tops 300”, *Reuters*, 19 iulie 2014, text accesat la adresa de Internet <http://www.reuters.com/article/2014/07/19/us-palestinians-israel-idUSKBN0FI04420140719>

⁴⁸ Pentru aceste cifre vezi „Channel 10/Sarid Institute poll: 87 per cent support continuing operation” și „Mina Tzemach Poll on 27/07/2014: 86.5% of Israelis oppose ceasefire.”, la adresele de Internet <http://www.bicom.org.uk/opinion-poll/21758/> și respectiv <http://www.bicom.org.uk/opinion-poll/21759/>

„a dat naștere la revoluții” (trimitere directă, probabil, la rolul social media în declanșarea Primăverii Arabe), precum și că un efort de comunicare și propagandă on-line „constituie o unealtă ce nu trebuie subestimată”. Tinerii palestinieni povestesc, de exemplu, cum au reușit să câștige un episod al competiției cu activiștii israelieni ce utilizează Internetul. Aceștia au lansat, în iunie, atunci când trei tineri israelieni au fost răpiți în zona Hebron, o campanie on-line intitulată *#BringBackOurBoys*. Activiștii palestinienii spun că au utilizat imediat acest fapt, postând numeroase știri despre „tinerii noștri”⁴⁹. Menționăm aici faptul că există știri ce insistă asupra faptului că Hamas utilizează intens canalele *social media* pentru a difuza informații false despre conflictul din Gaza. Așa de exemplu, *Breitbart News* afirmă că „majoritatea fotografiilor postate pe *social media* cu tag-urile *#GazaUnderAttack* and *#GazaUnderFire* sunt făcute cu ocazia unor evenimente anterioare”, în special „din războiul civil din Siria” Așa de exemplu, sursa de presă pe care o cităm aici a identificat, între fotografiile prezentate ca fiind făcute în Gaza în jurul datei de 9 iulie, fotografii înfățișând victime din rândul civililor, făcute în Siria în noiembrie 2012 sau februarie 2014. Există chiar și fotografii prezentate de activiștii palestinieni apropiați de Hamas ca înfățișând episoade de acum, din Gaza, dar care sunt făcute în 2010, în alte zone ale Orientului Mijlociu⁵⁰.

Israelul și el este intens prezent în spațiul virtual. Biroul purtătorului de cuvânt al forțelor militare israeliene, de exemplu, este urmărit pe Twitter de aproximativ 304.000 persoane, afirmă tot *Aljazeera*⁵¹. Și, conform unor informații de presă, însuși premierul israelian Benjamin Netanyahu este prezent pe Twitter (unde are un cont *oficial*), inclusiv cu mesaje direct legate, în zilele acestea, de actuala confruntare din Gaza⁵².

Notă finală: Prezentul text acoperă principalele evenimente politico-militare legate de criza din Gaza, ca și reacții de presă și ale opiniei publice *doar până* la data de 31 iulie 2014.

⁴⁹ Rania Zabaneh, „'Keyboard resisters' give vital voice to Gaza”, *Aljazeera*, 18 iulie 2014 (ora 06.03), text accesat la adresa de Internet <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/07/resisters-give-vital-voice-gaza-2014713133455690542.html>

⁵⁰ Mary Chastain, „ Hamas uses more false images against Israel on social media”, *Breitbart News*, 9 iulie 2014, la adresa de Internet <http://www.breitbart.com/Big-Peace/2014/07/09/More-False-Images-Hamas-Use-on-Social-Media-Against-Israel>

⁵¹ Rania Zabaneh, „'Keyboard resisters' give vital voice to Gaza”, *Aljazeera*, 18 iulie 2014 (ora 06.03), text accesat la adresa de Internet <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/07/resisters-give-vital-voice-gaza-2014713133455690542.html>

⁵² Vezi articolul „Israel buys tweets to promote Gaza escalation, PM Netanyahu steps up PR efforts on social media”, *Aljazeera*, 16 iulie 2014, dar și contul de twitter la premierului israelian – „SHARE: Hamas's rejection of the cease fire gives Israel full legitimacy to expand the operation to protect our people”, la adresa <https://twitter.com/israelipm/status/489044835865620480>